

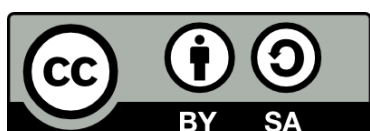
E.Sveikatos raštingumo ugdymas

Ataskaitos santrauka

**Co-funded by
the European Union**

Finansuojama Europos Sąjungos lėšomis. Tačiau išreiškiamas požiūris ar nuomonė yra tik autoriaus (-ių) ir nebūtinai atspindi Europos Sąjungos ar Europos švietimo ir kultūros vykdomosios įstaigos (EACEA) požiūrį ar nuomonę. Nei Europos Sąjunga, nei EACEA negali būti laikoma už juos atsakinga.

[Attribution-ShareAlike 4.0 International](https://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/)

ĮVADAS

Ši ataskaita skirta apibendrinti Graikijoje, Vokietijoje, Lietuvoje, Slovėnijoje bei Šveicarijoje vykusių grupės diskusijų rezultatus. Grupės diskusijos buvo organizuojamos įgyvendinant Erasmus+ programos finansuojamą tarptautinį projektą „E.Sveikatos raštingumo ugdymas“ (toliau - HEAL). Grupės diskusijų metu gauti rezultatai bus naudojami kaip pagrindas rengiant internetinį e.sveikatos žinyną.

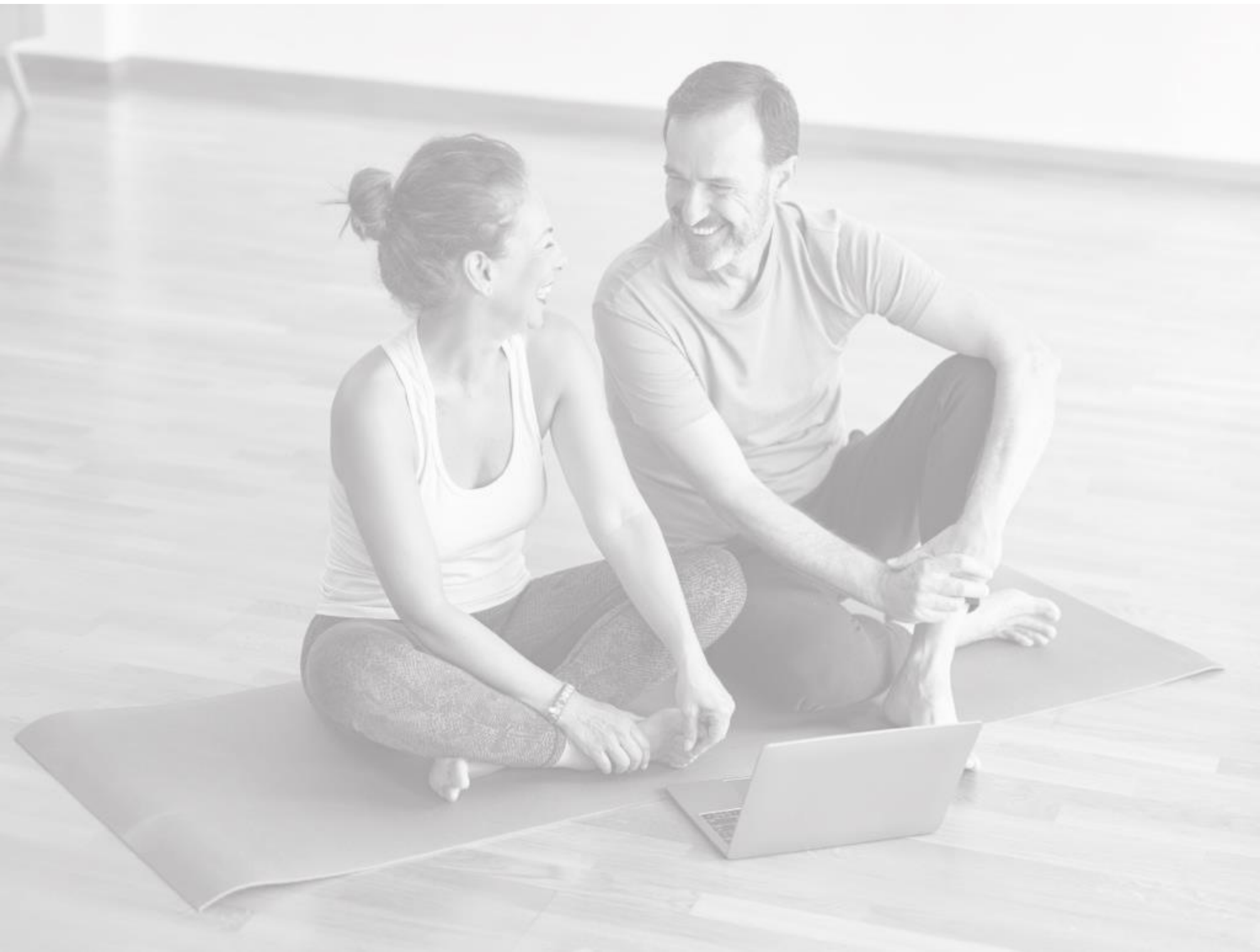
Į grupės diskusijas buvo pakviesti sveikatos priežiūros darbuotojai, pacientai, vyriausybių bei nevyriausybių organizacijų atstovai dirbantys sveikatos priežiūros plėtros srityje, kurie diskutavo apie:

- pokyčius e.sveikatos sektoriuje;
- e.sveikatos raštingumo svarbą;
- vartotojų (pacientų/sveikatos priežiūros darbuotojų) skaitmeninius įgūdžius, jų poreikius bei lūkesčius susijusius su e.sveikatos paslaugomis, pateikiama informacija apie sveikatą internete, mobiliose programėlėse ir pan;
- naujų technologijų plėtrą e-sveikatos srityje.

Projektu HEAL siekiama: 1) sumažinti skaitmeninio sveikatos raštingumo spragas, galinčias lemti socialinę atskirtį; 2) didinti skaitmeninius įgūdžius sveikatos raštingumo srityje, taip pat ir labiau pažeidžiamoms Europos Sąjungos gyventojų grupėms; 3) didinti informuotumą apie e. sveikatos raštingumo svarbą, kuris gali turėti įtakos geresnei socialinei ir sveikatos priežiūrai; 4) didinti informuotumą apie saugų e.paslaugų naudojimą.

Grupinių diskusijų svarba

Keturių grupių diskusijos yra pirmojo projekto (PR1) "Skaitmeninio sveikatos raštingumo saugykla" rezultatų dalis. Diskusijos metu buvo siekiama surinkti papildomus išteklius iš visos ES elektroniam e.sveikatos žinynui ir suburti projektu besidominčią bendruomenę. Į saugyklą bus įtraukta medžiaga, pristatanti naujausius šios srities pokyčius; ištekliai, padedantys didinti informuotumą apie e. sveikatos raštingumo svarbą; joje bus kaupiami straipsniai, interneto svetainės, mokomosios programos, teisiniai tekstai, geriausios praktikos pavyzdžiai iš skirtingų ES šalių; kuriama geriausios praktikos pavyzdžių saugykla, aplink kurią galėtų burtis bendruomenė besidominčių sveikatos naujovėmis ir inovacijomis.

E-SVEIKATOS APŽVALGA LIETUVOJE

Šiandien technologijų ir inovacijų pagalba tapo įmanoma savo sveikata rūpintis nuotoliniu būdu, nešvaistant laiko ir pinigų veltui.

Nuo 2015 m. Lietuvoje veikianti elektroninė sveikatos sistema leidžia gyventojams, gydytojams bei vaistinėms turėti vieną bendrą prieigą prie elektroninės sveikatos paslaugų ir dalytis informacija nuotoliniu būdu. Prisijungus prie <https://www.esveikata.lt/> platformos kiekvienas iš mūsų gali išsianalizuoti kokie tyrimai buvo atlikti, kokiomis ligomis sirgome, kokius vaistus gėrėme, išduotas pažymas, skiepų kalendorių ir pan. Sekant informaciją oficialiuose interneto svetainėse kaip pasveik.lt, vaistai.lt ir pincetas.lt galima gauti kokybišką informaciją apie ligas, gydytojus, vaistus, sveiką gyvenseną ir t.t. Šiandien internetu galima užsiregistruoti pas gydytoją, kitos valstybinės institucijos kaip „Regitra“, gali pamatyti asmens sveikatos pažymą, nebereikia paimti, nunešti perduoti įrašų apie tyrimus, skambinti ir klausti tyrimų rezultatų. O kur dar daugybė sukurtų mobiliųjų programėlių bei įrenginių, kaip išmaniosios apyrankės, skirtų sekti savo sveikatos būklę.

Nors Europos Sąjungos kontekste Lietuva priskiriama prie pirmaujančių šalių, kurioje e.sveikatos paslaugomis naudojasi daugiau nei 65 proc. Lietuvos gyventojų, tačiau sveikatos tema nuolat gvildinama bei aptarinėjama. Ypatingai daug kalbama apie skaitmeninės sveikatos paslaugų kokybę, vystymą naujų paslaugų bei kitus inovatyvius sveikatos sričiai skirtus produktus.

GRUPĖS DISKUSIJŲ REZULTATŲ APIBENDRINIMAS

- ✓ Diskusijų metu paaiškėjo, kad sukurtų e-sveikatos sistemų paskirtis partnerėse šalyse yra panaši. Jos orientuotos į efektyvių, kokybiškų ir lengviau prieinamų sveikatos priežiūros paslaugų sukūrimą per nenutrūkstamą informacijos kaupimą, duomenų keitimąsi ir jų apsaugą. Pacientai nepriklausomai nuo gyvenamosios vietos, laiko gali prisijungti prie savo sveikatos įrašų elektroniniu būdu ir matyti įvairią informaciją, pavyzdžiui, apsilankymus pas gydytoją, receptus, skiepijimosi tvarkaraštį, užsisakyti pažymą, užsiregistruoti pas pageidaujama gydytoją ir pan.).
- ✓ Diskusijų metu kiekvienoje šalyje partnerėje nustatyta, kad e. sveikatos srityje kuriama daug programėlių, skirtų vartotojų fizinei veiklai stebėti, veikia įvairios internetinės svetainės, kuriose galima gauti kokybišką informaciją apie ligas, gydytojus, vaistus, sveiką gyvenseną. Socialiniuose tinkluose kaip Instagram, Facebook savo sričių sveikatos priežiūros specialistai dalinasi profesine patirtimi.
- ✓ Pažymėtina, kad medicinos organizacinių sistemų srityje skaitmeninimas sparčiai progresuoja visose partnerių šalyse. Skaitmeninimo procesus paspartino COVID pandemija bei parodė, kaip svarbu užtikrinti kokybišką sveikatos paslaugų prieinamumą pacientams nuotoliniu būdu, bei patiems pacientams mokėti naudotis prieinamomis e.paslaugomis.
- ✓ Diskusijos nariai pabrėžė, kad skaitmeninės technologijos kaip Dirbtinis Intelektas (DI), virtuali realybė (VR) bei kitų technologijų taikymas atveria naujų galimybių sveikatos priežiūros srityje. Pavyzdžiui, technologijos gali palengvinti sveikatos priežiūros specialistų darbą apdorojant didelį kiekį duomenų, juos interpretuojant, gydant įvairias ligas. Atsiradus inovatyviems sprendimams gydytojai turės daugiau laiko pacientams, jų konsultavimui tiek, tiesioginiu, tiek nuotoliniu būdu.
- ✓ Tačiau integruojant internetines sveikatos informacijos sistemas, kuriant naujus sprendimus, taikant inovacijas sveikatos srityje visose šalyse susiduriama su svarbiu iššūkiu – skaitmeninių įgūdžių trūkumu, ypatingai vyresnio amžiaus žmonių tarpe ir tarp socialiai pažeidžiamų visuomenės grupių.
- ✓ Diskusijos dalyviai įvardino, jog tiek sveikatos priežiūros specialistams, tiek pacientams ypatingai trūksta žinių apie asmens duomenų apsaugą, saugų elgesį internete.
- ✓ Trūksta konkrečių mokymosi programų, skirtų ugdyti skaitmeninio raštingumo įgūdžius.

ĮDOMIOS CITATOS

"Atitraukime medicinos personalą nuo klaviatūrų ir ekranų. Pacientas yra tas, kuriam reikia skirti 100 proc. dėmesio"
(Slovėnija.)

"Duomenų apsauga yra būtina sąlyga prieš pradėdant bet kokią veiklą!" (Slovėnija)

Kalbant apie plačiąją visuomenę, "žmonės visada mieliau lankysis pas gydytoją nei dirbs su savo telefono programėle". (Šveicarija)

"Tinkami kursai ugdantys skaitmeninius įgūdžius gali būti didelis žingsnis skatinant pacientus, sveikatos priežiūros darbuotojus įgyti saugaus interneto ir e-paslaugų naudojimo įgūdžių." (Lietuva)

"Pacientas turėtų būti pakankamai sąmoningas, kad galėtų stebėti savo sveikatą."
(Vokietija)

"Kartais pacientai ieško informacijos netinkamose vietose arba pasitiki netinkama informacija. Tik pažangūs skaitmeniniai įgūdžiai gali užtikrinti, kad ateityje pacientams būtų teikiamos aukštos kokybės paslaugos."
(Šveicarija)

GRUPĖS DISKUSIJŲ IŠVADOS IR REKOMENDACIJOS

- ✓ Kadangi tiek sveikatos priežiūros darbuotojams, tiek pacientams trūksta skaitmeninių įgūdžių bei žinių, šią problemą siūloma spręsti organizuojant mokymus. Tai galėtų būti kursai suteikiantys reikiamas žinias apie e.sveikatos sistemas, asmens duomenų saugumą, saugų elgesį internete, e.paslaugas, išmaniuosius įrenginius, aplikacijas ir pan.
- ✓ Supažindinti naudotojus su daugybe galimybių stebėti savo sveikatą ir išmokyti juos kritiškai mąstyti, atskirti teisingą informaciją nuo melagienos.
- ✓ Didinti informuotumą apie e. sveikatos raštingumo svarbą įvairiomis priemonėmis, kurios gali turėti įtakos geresnei socialinei ir sveikatos priežiūrai.

